

AMINTIREA UNUI ANIMATOR AL OMENIEI SATULUI BĂNĂȚEAN

Preot Petru Cristian Ciric

THE MEMORY OF A PROMOTER OF THE BANAT VILLAGE'S WELL-DOING

Abstract: The Romanian Orthodox Church supports the development of the village at social, cultural and ecclesiastic level... It is therefore necessary to strengthen the solidarity between urban and rural parishes and much more cooperation with the local, regional and central authorities, in order to support and improve the village life.

To this end, it was found that cooperation with state authorities is more efficient whenever their representatives, while exceeding the rigid framework of a certain policy, be it a party policy, are filled with the spirit of the Romanian well-doing, such spirit aimed at asserting a creative trend in all aspects of social life.

Keywords: memory, promoter, Banat, creative

După cum se cunoaște, în ședința de lucru din 25 octombrie 2018, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat programul cadru pentru anul 2019, „*Anul omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari) și Anul comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moiescu și al traducătorilor de cărți bisericești*”.

În cuvântul său, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel arăta că „satul românesc, păstrător fidel al tradiției bisericești și culturii naționale, a fost de-a lungul timpului spațiul în care s-au dezvoltat și s-au desăvârșit valorile spirituale, culturale și morale ale neamului... În prezent, satul românesc traversează o criză gravă, fiind „răstignit” între idealizare nostalgică și abandonare practică, între identitate tradițională, și supraviețuire precară... O problemă majoră este astăzi depopularea satelor din cauza fenomenului emigrației sătenilor în străinătate... Biserica Ortodoxă Română susține dezvoltarea satului la nivel social, cultural și bisericesc... Prin urmare, este necesară o mai intensă solidaritate între parohiile urbane și cele rurale și mai multă cooperare cu

autoritățile locale, regionale și centrale, pentru a susține și ameliora viața satelor.¹

În acest sens s-a constatat că cooperarea cu autoritățile de stat este mai eficientă atunci când reprezentanții acestora, depășind cadrul rigid al unei anume politici, fie ea chiar și de partid, sunt pătrunși de spiritul specific omeniei românești menit să afirme elan creator în toate domeniile vieții sociale.

Referindu-ne la spiritul specific omeniei românești, cu competența unanim recunoscută, Nicolae Mărgineanu spunea: „ Legea românească este unică pentru întreg neamul nostru... Ea este legea omeniei noastre, care exprimă însăși condiția umană și îndeplinește funcția unei adevărate „*chei de boltă*” în toate relațiile noastre sociale... Omenia este considerată o calitate dominantă... Într-adevăr, această „omenie” e suprema condiție a omului, pe care dacă el o împlinește, atunci în toate actele sale poți avea încredere. De aceea, judecata asupra oricărui om este întemeiată pe ea. Circulația în lumea toată are judecata asupra „binelui” sau „răului”... Expresia de „om bun” sau „rău” o folosim de fapt și noi, la orașe mai ales. Țăranul preferă criteriile de „omenie” sau „neomenie” . În ele se materializează însăși judecata neamului său... Să răspunzi la toate cu omenie, am spus noi în volburata noastră istorie.

Răzbumarea aduce contra răzbumare și astfel șirul nenorocirilor nu se mai gată. Omenia singură le închide. Ea este unită *cu morala care stă la baza creștinismului*. Ea are de a face cu învățătura lui Iisus... Omenia noastră (românească) nu este numai o lege morală, în sensul restrâns al cuvântului, ci este mai de grabă o lege strămoșească cu caracter global, care acoperă toate relațiile umane. Prin urmare și cele economice și chiar politice. În revoluția lui Avram Iancu, aproape toți tribunii au fost preoți, iar în Proclamația de la Izlaz rolul prim l-a avut Popa Șapcă... Cele mai multe din neînțelegerile dintre săteni, tot la preot se stingeau. Omenia a fost aplicată, de asemenea, și oamenilor cumsecade din alte neamuri, chiar dacă acestea erau dușmane... ”²

De aici rezultă foarte limpede că omenia ca lege strămoșească este structurată pe principiile moralei creștine, în spiritul Evangheliei. Poporul român s-a născut creștin, iar omenia s-a statornicit ca o sfântă tradiție, mai ales în viața satelor, unde oamenii erau legați deopotrivă de glia strămoșească și de Biserica românească, ce o păstra și o cultiva din generație în generație...

Faptul că omenia românească era cultivată în spiritul virtuțiilor creștinești, o dezvăluie oricare din dicționarele limbii române. Bunăoară, în ultima ediție a DEX editat de Academia Română, cuvântul *omenie* este definit ca „un

¹ Anuar Liturgic și Tipiconal, 2019, Publicat cu binecuvântarea Preafericitului Părinte DANIEL Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București – 2018, pag. 3

² Nicolae Mărgineanu, *SUB SEMNUL OMENIEI*, Editura pentru literatură, 1969, pag. 137-139.

complex de calități alese, proprii unei persoane, purtare blândă, înțelegătoare, atitudine cuviincioasă, respectuasă. Omul de omenie este bun, cumsecade, ospitalier, cinstit, iar fără omenie este lipsit de onestitate, (în mod) inuman, (în mod) nemilos. Cu omenie = binevoitor, afabil, cu bunăvoință, (în mod) cinstit corect ”.³

Deși aparțin unor vremi apuse, există nume rămase în memoria colectivă, vrednice de rememorat pentru modul în care au acționat în sprijinul omeniei românești-străbune, când aceasta era contestată, iar Biserica, fiindcă era animatoarea prin credință a acestui duh străbun, se afla pe lista de lichidare... Iar unul dintre bunii gospodari, mai mult decât un simplu primar, a fost și Trandafir Cocârlă originar din Turnu-Ruieni.

Dar pentru a înțelege mai bine această realitate se cuvine să facem, la început, o incursiune în viața politică și socială a României, în epoca de tristă amintire la care ne vom referi.

Pentru a ne forma această convingere vom folosi interviul realizat cu profesionalism jurnalistic de Dorina Sgaverdia, și publicat în volumul: „Un om peste vremi: Trandafir Cocârlă”,(Editura Timpul, Reșița, 2011).

Cartea oferă posibilitatea de a-l cunoaște mai îndeaproape pe Trandafir Cocârlă pe baza interviurilor la care au participat personalități oneste ale vieții sociale, cu responsabilitate și măsura vorbei demne de toată încrederea.

Fără a face o inventariere a realizărilor aparținătoare perioadei în care a activat Trandafir Cocârlă în calitate de Prim-secretar și Președinte al Consiliului Județean Caraș-Severin, vom puncta doar înfăptuirile de care beneficiază și azi oamenii acestor locuri.

Anii în care Trandafir Cocârlă și-a desfășurat activitatea la Reșița (1970-1977) „au fost poate cei mai plini ani ai județului. Ai săi cu siguranță. A demarat multe proiecte. Județul înființat cu doi ani în urmă, era un fel de cenușăreasă a fostei regiuni Banat. În afară de industria Reșiței, nu avea mare lucru. Lui Trandafir Cocârlă i se datorește *Caransebeșul ca oraș industrial. Oțelăria de la Oțelu-Roșu. Proiectele de turism...* (pag.7). „Turismul a fost un domeniu exploziv în vremea lui Trandafir Cocârlă. S-a construit în șapte ani cât nu s-a construit în cei 50 la un loc... (pag.47) S-a făcut un program pentru *dezvoltarea bazei hoteliere*. Pe segmente: Băile Herculane, Semenice, Poiana Mărului, Muntele Mic, Secu s-a născut ca stațiune dintr-o idee a sa, s-a realizat *Telescaunul* de la Muntele Mic, la Poiana Mărului, *hotelul*... Plus un *drum turistic care să plece din Caransebeș la Turnu-Ruieni, Borlova pe Cuntu* și de acolo la Poiana Mărului... (pag.49) „*Fântâna din centrul Reșiței* este opera sculptorului Constantin Lucaci și a prieteniei cu Trandafir Cocârlă” (pag.7).

³ DEX. Pag. 740

Pe de altă parte, s-au înfiinţat în această perioadă *plantaţii pomicole* pe o suprafaţă de 7500 ha. Domaşnea, Brebu, precum şi *staţiunea de Cercetare şi Producţie Pomicolă*. Caraş-Severinul fiind printre primele în ţară” (pag.51).

Dacă astăzi există la Reşiţa Universitatea „*Eftimie Murgu*”, la temelia ei stă *Institutul de Subingineri* înfiinţat de Trandafir Cocârlă în primăvara anului 1971. (pag.52).

În urma unor demolări efectuate în această perioadă, „s-a născut *actualul Liceu nr.3, Liceul de Muzică*, clădirea unde este *Grupul de Construcţii. Montaj, Şcoala Generală nr.11, Liceul economic...*” (pag.62). În sfârşit, *Liceul din Pipirig şi Şcoala Generală 8* din Caransebeş, *Liceul din Moldova Nouă* tot atunci s-a construit. S-a construit *Casa de copii* din Reşiţa (pag. 63), precum şi *Muzeul din Reşiţa* (pag. 79).

Dar şi atunci când „a ocupat *portofoliu de ministru al energiei electrice* (1977-1985) a lucrat pentru locurile sale. *Amenajarea hidroenergetică Bistra-Poiana Mărului stă mărturie...*” (pag.7). În acelaşi timp, în 1982 a salvat „*Liceul Pedagogic din Caransebeş*, aflat în competiţie cu cel din Arad...” (pag. 64).

În acelaşi context al activităţii publice, Trandafir Cocârlă s-a dovedit şi un *om de cultură*. „Oameni ca el, spune profesorul *Hadrian Daicoviciu*, dincolo de faptul că erau „oameni politici, erau oameni ai locului, erau *oameni ai pământului*, oameni care au respectat cultura. Iar lui istoria şi cultura îi plăceau” (pag. 77). „..., Vreau să subliniez cu asta calităţile de om de cultură şi sensibilitate faţă de istoria locală, de istoria zonei, de istoria Caransebeşului. El vibra pentru aceste locuri. Şi dacă ai găsit un om care era politician şi se gândea la aceste lucruri, nu puteai decât să te bucuri. ...Nu a fost un politician îndoctinat. Altfel sigur a fost un politician care, formal, a aparţinut vremurilor. În acelaşi timp, a deţinut arta marilor politicieni” (pag. 78). Arheologul *Gheorghe Lazarovici* îl vedea pe Trandafir Cocârlă deopotrivă ca „*om de omenie şi om de cultură*. Era un om pentru care cultura şi istoria locală contau. Ori, un politician care cunoaşte istoria locurilor, istoria pământului său, a unei comune nu face altceva decât să se lege sufleteşte de oamenii locului unde trăieşte şi unde guvernează. Pentru că asta trebuie să facă politicienii” (pag.79).

Format în spiritul omeniei satului bănăţean, Trandafir Cocârlă s-a dovedit şi un susţinător al tradiţiilor. Succesul lui este dat de faptul că a ştiut să îmbine armonios pregătirea şi competenţa profesională de excepţie *cu spiritul de omenie moştenit din tradiţia strămoşască a satului bănăţean*. Despre aceasta grăiesc însă mai bine toţi interlocutorii chestionaţi. Bunăoară, distinsul lui profesor de la Politehnică, *Aurel Nanu* îl caracterizează pe Trandafir Cocârlă ca fiind „*Conştiincios. Disciplinat. Cu educaţia sănătoasă a românului*” (pag.18). Şi mai departe, profesorul Aurel Nanu îşi aminteşte că „fiind cu familia la Văliug, erau acolo un munte de oameni. Toţi îl vroiau. Şi el cu toţi a stat de vorbă. Nu era cu nasu pe sus. A fost un om fantastic. Mie de asta mi-a plăcut. N-am mai

avut încă un student la care să țin atât de mult”(pag.19). Iar de aici, concluzia profesorului: „Sigur, el a avut funcții de conducere în cadrul partidului, dar nu asta l-a făcut pe el om. Pe el l-a făcut capul lui și sufletul lui, omul ăsta cred că numai bine a știut să facă. Cred că a avut numai prieteni”(pag.20).

În același fel își amintește de Trandafir Cocârlă și un coleg al său, și anume inginerul șef de la Uzina Oțelu Roșu. *Otto Takacs*: „Bun coleg, prieten credincios. A avut marele merit de a nu-și altera *caracterul și omenia*, cu toate că onorurile și funcțiile n-au întârziat să-l răsplătească. *Nu a uitat nici odată de rădăcinile sale, moștenind spiritul de generozitate specific altruismului creștin*, ceea ce a făcut din el „*un prieten credincios*” pentru contemporani ajutându-i cu fapta atunci când avea posibilitatea, sau măcar cu o vorbă bună, dacă necazurile celor din jur îi depășeau puterile”(pag.26).

Unul din colaboratorii cei mai apropiați ai lui Trandafir Cocârlă, *Ion Geană*, vicepreședintele Consiliului Popular Județean, mărturisește despre el: „Cocârlă era un tip foarte constructiv, receptiv la orice idee... Niciodată nu spunea: nu. Să vedem. Să studiem. Să experimentăm. Avea experiență, pregătire de excepție, era doctor inginer, universitar, avea și relații, era bine cunoscut. Dar dincolo de toate acestea, marea lui calitate era felul lui de-a fi. Modul lui de a trata cu oamenii, de-a aborda problemele. Puterea de a asculta. Știa să se facă apreciat. Știa să se facă simpatizat... El a avut această mare calitate. De aceea lumea îi păstrează o amintire deosebită, pentru că a știut să se facă simpatizat... El a știut să se facă plăcut și asta l-a ajutat mult...”(pag. 34). În același fel se pronunță și *Petru Codilă*, șeful secției de învățământ din anii 1970 : „A știut să se poarte, *să lucreze cu oamenii*. Eu niciodată nu am făcut ceva fiindcă mi-a fost frică de Cocârlă. Am făcut pentru că mi-a fost rușine de Cocârlă. În preajma lui nu-ți era teamă. Era tolerant. Repet. *Un om care judeca cu înțelepciune*. Trebuia să faci un lucru din respect pentru el și nu de teamă”(pag.65).

Astfel, „Trandafir Cocârlă a fost perceput de cei din jur ca un om de *omenie, intelectual, universitar, un tehnocrat și abia apoi politician*”(pag.7).

Conduc după același spirit al *omeniei românești*, Trandafir Cocârlă s-a manifestat totdeauna totdeauna favorabil Bisericii străbune. Bunăoară, la mulțumirile ce i le adresează unui prieten pe care l-a ajutat să studieze la Viena istoria Graniței Bănățene, el răspunde: „N-am făcut pentru tine, Liviule (Groza n.n). Am făcut pentru *istoria Caransebeșului și pentru Biserica noastră Ortodoxă*”(pag.80). Menționăm că în acele timpuri, astfel de afirmații erau de-a dreptul riscante pentru un om politic de talia lui Trandafir Cocârlă.

În acest context se înscrie și *construirea bisericii din Turnu Ruieni*, într-o vreme când acestea erau dărămate... Spirit diplomatic și totdeauna binevoitor, Trandafir Cocârlă i-a sfătuit pe consătenii lui „să ridice zidurile pe lângă zidurile vechii biserici, să spună că au vrut să repare vechiul lăcaș și când au scos fereastra sau ușa, zidurile au căzut. Ei au făcut, iar tovarășul prim secretar

le-a ținut spatele”(pag.22). Sătenii spun că mai mult decât atât, i-a și ajutat cu câteva vagoane de cărămidă, în sens că trenul cu cărămidă având destinația Orșova, la ordinul lui, a fost oprit în gara Caransebeș, și de acolo cu căruțele au fost direcționate spre zidurile noului locaș de cult din Turnu-Ruieni. Cum era de așteptat în acele vremuri a avut reclamații „acolo sus”, dar Dumnezeu l-a ferit de rău...

Și încă o situație similară relatată de data aceasta de șeful secției de învățământ din anii 1970:

„Iată, la un moment dat au fost mari discuții pentru că în curtea *Seminarului Teologic din Caransebeș* s-a construit o biserică. Nu numai că nu a luat o poziție oficială, dar a pregătit apărarea: „E atelier-școală. Dacă liceele industriale au atelierul lor, de ce n-ar avea și seminarul”(pag.65).

Pe lângă acestea, Trandafir Cocârlă în calitate de ministru, a salvat și *biserica romano-catolică din Caransebeș*, în sensul că s-a renunțat, prin aportul său, la ridicarea blocurilor, care să-i umbrească prezența în centrul orașului”(pag. 38).

De asemenea, cu același spirit diplomatic, în calitate de ministru, a condus în 1985, acțiunea de *translatare* a bisericii cu hramul „*Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril*” din Reșița. (pag. 36-38).

La toate acestea se cuvine să adăugăm că și-a adus contribuția și la *construirea noii școli*, din satul natal, cei poartă numele.

În calitate de ambasador la Viena, „cu diaspora românească se întâlnea, de regulă, la Ambasada României. La recepții. *La slujbele de la Biserica Ortodoxă Română. La Crăciun. La Paști. De Ziua Eroilor.* Ambasadorul și Consulul, împreună cu soțiile, participau la Liturghie. Când a venit I.P.S. *Nicolae Corneanu*, Mitropolitul Banatului la Viena, l-a primit la ambasadă. După aceea, i-a facilitat o întâlnire cu emigrația de la Viena, la Biserica Ortodoxă Română. În subsolul bisericii se afla Centrul Cultural Românesc. A venit și *Preafericitul Părinte Patriarh*, însoțit de corul Patriarhiei. Tot așa i-a primit. La Ambasadă. La Biserică. A fost la concertele corului. Și era înainte de revoluție”(pag.98).

În sfârșit, în interviul cu Doamna *Ana Cocârlă*, soția lui Trandafir Cocârlă, la întrebarea: „Ce avea mai sfânt? Răspundea: *Sfânt pentru el era mama lui. MAMA lui!* O considera într-adevăr o icoană. O sfântă, pentru că a rămas foarte tânără singură și niciodată nu s-a gândit să-și refacă viața. S-a luptat singură cu greutățile... . Și, revenind la morală, nimeni în sat n-a avut a-i face vreun reproș vreodată. Pe mama lui o vedea o sfântă. Avea această icoană”.

La întrebarea ce mai avea sfânt? doamna Cocârlă, răspunde: „*Cinstea, Corectitudinea, Morala.* El s-a străduit toată viața lui să fie un om corect, cinstit. Și asta aprecia foarte mult la oameni. Era un tip sentimental și aprecia sensibilitatea... Munca pentru el era sfântă și făcută așa cum trebuie. Cu toată ființa și cu toată capacitatea... Aprecia patriotismul oamenilor.Patriotismul, Naționalismul... Patriotismul nu a fost o noțiune abstractă pentru noi, însemna

Turnu-Ruieni, însemna satul meu. Și toate acestea înglobate în țara sa. Obiceiurile, tradițiile din satul lui erau sfinte. Paștele, Crăciunul, Ruga. Atunci, întotdeauna eram prezenți la masă. Cu familia. Cu rudele. Cu *satul lui*. Toate acestea la un loc erau sfinte pentru el. A fost un mare bănățean. A fost un mare gugulan. A fost un mare iubitor al acestor ținuturi. A Banatului de Munte, și a oamenilor din Banat. La el orice bănățean, ori ce gugulan era bine venit. Îi primea, îi omenea, îi ajuta. Fie că eram la Reșița, fie că eram la București, fie că eram la Viena, nu conta locul... Și ca structură, soțul meu a fost un bănățean. O persoană ambițioasă, mândră și demnă. „Mi-s bănățan !” „mi-s fruncea!” (pag. 101-102). În același timp, „a fost perceput, tratat, asimilat ca un veritabil lider, pentru că a fost de-a locului, „De-al nostru”... *Trandafir Cocârlă a rămas cu ceea ce a făcut pentru semenii săi. Cât bine le-a adus. Lor și comunității. Banatului său drag. Se pare că acesta a fost și marele secret al popularității sale*”(pag.6).

Și fiincă, întradevăr, a fost „de-al nostru”, cei din Turnu-Ruieni nu l-au uitat, dar pentru ca

să nu-l uite nici posteritatea, i-au eternizat imaginea sub forma bustului aflat în parcul din fața bisericii, precum și numele pe o placă de marmură, fixată pe casa în care s-a născut, a crescut și s-a format ca om de omenie, ca om între oameni, ca om pentru oameni!...

În același timp, Parohia Bisericii Ortodoxe Române din Turnu-Ruieni îi cinstește numele cu multă recunoștință, adevărind cuvintele Sfintei Scripturi care ne învață că „un nume bun este mai de preț decât bogăția, cinstea este mai prețioasă decât argintul și aurul” (Pilde 22:1), iar „amintirea (pomenirea) celui drept este spre binecuvântare” (Pilde 10:7).